

[Ministeren for kulturelle anliggender]

over de mange problemer, som består specielt for billedkunstnere, men også for andre kunstnere på en lang række områder. Arbejdsministeren og jeg er ved at nedsætte et udvalg, som skal arbejde med problemerne omkring det, man kan kalde en indtægtsløshedskasse i mangel af en arbejdsløshedskasse på dette område. Vi er i gang med et udredningsarbejde omkring kunstnerens forhold til det sociale bistandssystem.

Der er en lang række ting undervejs, så jeg tror, at vi, når vi kommer til efteråret, kan nå et betydeligt stykke af vejen. Men jeg er enig med de ordførere, som har sagt, at forslaget på grundlag af tidspunktet og den form, det har, ikke er egnet til at blive gennemført nu.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Som jeg sagde tidligere i dag om disse lovforslag: sympati skorter det ikke på, heller ikke fra regeringspartiernes side, og jeg kan vel oven i købet sige: især ikke fra ministerens side.

Jeg kan sagtens tilgive en konservativ, at man er meget betænkelig ved at slå ind på helt nye veje. Det, der har bedrøvet mig i særlig grad, var, at Socialdemokratiet heller ikke turde det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om afgift på offentlig omsætning af bildende kunst. (Lovforslag nr. L 194).

Ændringsforslag nr. 2, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 3 og 4, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 5 om indsættelse af en ny paragraf efter § 2, ændringsforslag nr. 6 og 7, § 3, således ændret, ændringsforslag nr. 8-10, § 4, således ændret, § 5, ændringsforslag nr. 11 og 12 om indsættelse af to nye paragraffer og ændringsforslag nr. 1 angående titlen

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om oplysningsretten til litterære og kunstneriske værker. (Lovforslag nr. L 195).

Ændringsforslag nr. 1-4, § 1, således ændret, og ændringsforslag nr. 5 om indsættelse af en ny paragraf

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Anden behandling af lovforslag nr. L 179:

Forslag til lov om ændring af selskabsskateloven, ligningsloven og lov om særlig indkomstskat m.v. (Medarbejderaktier m.v.).

Af ministeren for skatter og afgifter (Foi-gel).

(Fremsat 21/1 87. Første behandling 19/2 87. Betænkning 27/5 87).

Der var stillet 11 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 15 og 16 opførte sager, nemlig:

15) Anden behandling af lovforslag nr. L 180:

Forslag til lov om ændring af lov om aktieselskaber, lov om anpartsselskaber, lov om forsikringsvirksomhed og lov om banker og sparekasser m.v. (Ændring af grænsen for medarbejderrepræsentation).

Af industriministeren (Nils Wilhjelm).

(Fremsat 21/1 87, Første behandling 19/2 87. Betænkning 27/5 87).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

16) Anden behandling af lovforslag nr. L 181:

Forslag til lov om ændring af lov om banker og sparekasser m.v.

Af industriministeren (Nils Wilhjelm).

(Fremsat 21/1 87. Første behandling 19/2 87. Betænkning 27/5 87).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Svend Auken (S):

Jeg har her ved andenbehandlingen af de tre forslag tre bemærkninger at gøre.

For det første glæder vi os i Socialdemokratiet over, at kravet til antallet af medarbejdere, der skal være på en virksomhed for at kunne kræve lønmodtagerrepræsentation i bestyrelsen, sænkes fra 50 til 35. Det er et godt fremskridt, som vi støtter, og som vi lige siden forslagets fremkomst har støttet. Vi beklager, at det undervejs i udvalgsarbejdet ikke har været muligt at få regeringens interesseret i en undersøgelse af, hvordan den nuværende lønmodtagerrepræsentation fungerer, og navnlig ikke i at undersøge årsagen til, at der kun på et beskedent antal mindre virksomheder er valgt lønmodtagerrepræsentanter. Ikke mindst i en situation, hvor man sænker antallet fra 50 til 35, var der god grund til at undersøge dette forhold.

Den anden bemærkning, vi har til OD-pakken, er, at vi glæder os over, at regeringens stort anlagte og stærkt opreklamerede OD-pakke med disse tre forslag er faldet på gulvet. Den store tegning blev ikke til noget. Det store projekt for at forhindre en virkelig demokratisering af ejendomsretten er mislykkedes.

Vi har grund til at glæde os over, at det fortsat er erklæringen af 19. juni sidste år om principperne for en overskudsdelingsordning,

der kan samle flertal i Folketinget, altså de fem principper om en obligatorisk ordning, der virkelig betyder ændring af ejendomsretten, medbestemmelse, der betyder fælles forvaltning for lønmodtagerne, og som fremmer samarbejdet og mulighederne for fornyelse i virksomhederne.

Det amputerede lovprojekt, Folketinget i dag behandler, står slet ikke mål med de oprindelige tilkendegivne hensigter, og det glæder vi os naturligvis over. Hele arbejdet med at gennemføre en virkelig demokratisering af ejendomsretten og en virkelig demokratisering af beslutningsmåden i virksomhederne er stadig ugjort, selv om disse tre forslag skulle blive vedtaget.

Den tredje bemærkning, vi har at gøre til forslagene, er at udtrykke skuffelse over, at der tilbage i regeringens lovpakke er blevet en dyr, en overflødig og en ubehagelig skattefidus, nemlig adgangen til for virksomhederne at udstede skattefrit for 6.000 kr. medarbejderaktier, som heller ikke kommer til beskatning hos lønmodtagerne, hvis de bindes i syv år.

Som jeg sagde, er der tale om en skattefidus, der ikke har noget med hverken overskudsdeling eller økonomisk demokrati at gøre. Det er en skattefidus, der ikke vil ændre på ejendomsretten og indflydelsen i danske virksomheder. Vi har mange års erfaringer med medarbejderaktier. Grundige undersøgelser har vist, at medarbejderne i de virksomheder, hvor der eksisterer medarbejderaktier, kun har opnået 1-2 pct. af den indflydelsesgivende aktiekapital. Der er intet, der tyder på, at dette forslag vil ændre på denne dårlige indflydelse.

Den foreslåede ordning er ikke en overskudsdelingsordning, der pålægger virksomheden nogen pligt til at dele overskuddet. Det er som sagt en ordning, der alene er frivillig for arbejdsgiveren, og der er ingen regler om fælles forvaltning.

Vi konstaterer også, at denne ubehagelige og dyre og overflødige skattefidus alene er forbeholdt et meget beskedent antal af lønmodtagerne. Regeringen har ment, at måske 7 pct. af lønmodtagerne ville blive omfattet af ordningen. Det Radikale Venstre, som desværre på dette punkt har støttet regeringen, mener, at procentdelen bliver meget, meget mindre.

[Svend Auken]

Det vil altså sige, at hvis vi lægger os et sted midtvejs imellem regeringens og Det Radikale Venstres forventninger, skal en dyr skattefidus for 5 pct. af lønmodtagerne betales af de 95 pct. af lønmodtagerne, som er afskåret fra at være med i ordningen. Hvis dette skøn holder, vil skattefidusen imidlertid blive ganske dyr og løbe op i omkring 500 mill. kr. Hvis regeringens forudsigelser holder, kan der blive tale om et provenutab på 600 mill. kr.

Denne ordning med medarbejderaktier, som altså er meget dyr, løser imidlertid ingen samfundsøkonomiske problemer. Den øgede opsparring i den private sektor vil blive mere end opvejet af formindsket opsparring hos det offentlige. Den giver ingen demokratisering af det økonomiske liv. Den sætter derimod nye skel mellem lønmodtagerne. Mange, f.eks. de offentligt ansatte, er på forhånd udelukket fra ordningen, men de skal være med til at finansiere skattefradragene for de heldige.

Formanden for LO har meget fornuftigt sagt, at man naturligvis ikke kan forbyde og ikke vil forbyde nogen at tage imod en gratis aktiepost, og at man naturligvis ude på virksomhederne skal arbejde med denne ordning, som man vil gøre det med enhver anden bonusordning. Men tilbudet om skattefrie medarbejderaktier er et dyrt og dårligt tilbud for samfundet. Derfor vil det naturligvis blive ændret til et reelt krav om en demokratisering af det økonomiske liv gennem overskudsdeling, når flertallet efter næste valg skifter i Folketinget.

Ole Henriksen (SF):

De stillede ændringsforslag vil ikke ændre SFs grundlæggende holdning til selve pakken her, som er til behandling. Vi mener fortsat, at det er en skattefidus, der nu indføres for en lille gruppe lønmodtagere – de, der er så heldige at arbejde på en virksomhed, som i sidste ende jo får det overskud, som hele samfundet og samtlige lønmodtagere er med til at sikre kommer et eller andet sted i samfundet. Det er altså en lille gruppe, som nu skal til at tage for sig af retterne, medens den øvrige del kommer til at betale. Det står i hvert fald fast, og det er der ikke sket nogen ændringer i her.

Endelig er det også klart, at det provenutab, som staten lider ved gennemførelse af lovforslag nr. L 179, helt klart også må væltes over på andre skuldre.

Det tredje element, som vi heller ikke kan se er ændret noget ved de stillede ændringsforslag, er, at der reelt slet ingen medindflydelse bliver på nogen af disse virksomheder; man får spredt ejendomsretten, siger man, men det er klart, at lønmodtagerne ikke igennem en kollektiv medindflydelse får en reel indsigt og en reel medindflydelse på, hvad der foregår i de enkelte virksomheder. Jeg forstår godt, det er sådan det skal være, og at det er sådan det borgerlige flertal ønsker det skal være, men medindflydelse er i hvert fald en målsætning, som Det Radikale Venstre helt klart har lagt i vores fælles beretning om de fem principper, og vi har så kun tilbage at håbe, at Det Radikale Venstre på et tidspunkt efter det kommende valg vil skærpe sin indsats for, at netop disse ting vil komme til at spille en større rolle for det videre arbejde med ideen om medindflydelse.

Alt i alt mener vi stadig væk, at udviklingen ved at vedtage lovforslag nr. L 179 med ændringsforslagene vil gå i den forkerte retning.

Det, der især bekymrer SF, er, at det besværliggør muligheden for at vende tilbage til netop de principper, som vi er enige med Det Radikale Venstre og med Socialdemokratiet om. Får man lov at køre i adskillige år med den udvikling, som forslaget lægger op til her, er det altså vanskeligt at vende tilbage, og derfor må Det Radikale Venstre på et tidspunkt overveje, hvilke principper der spiller størst rolle: disse skattefiduser eller en større medindflydelse og en obligatorisk ordning, som samtlige ansatte kan få glæde af. Derfor må vi på et tidspunkt efter valget tale sammen om at komme videre i en fornuftig retning. Vi vil her tilkendegive, at vi selvfølgelig efter et valg og med et andet politisk flertal simpelt hen vil have ophævet de skævheder, som bliver indført her.

Niels Helveg Petersen (RV):

Fra starten, da regeringen fremsatte de tre forslag, der her er til anden behandling, sagde vi fra Det Radikale Venstres side, at dette ikke var, hvad der på nogen måde kunne opfattes som en OD-reform, en overskudsde-

[Niels Helveg Petersen]

lingsreform, og det synspunkt er der ikke ændret ved under behandlingen af forslagene. Vedtagelsen af de forslag, der her er til behandling, i den form, de nu foreligger, overflødiggør på ingen måde de fortsatte bestræbelser for at skabe en egentlig obligatorisk decentral overskudsdelingsordning. Den vil Det Radikale Venstre fortsat arbejde for at udnytte de politiske muligheder for, når de måtte opstå.

Men fra starten har vi sagt, at der var to forslag i bunken, som interesserede os, nemlig selvsagt forslaget om at nedsætte grænsen fra 50 til 35 for de virksomheder, hvor medarbejderne kan kræve repræsentation i bestyrelserne. Den hidtidige ordning med medarbejderrepræsentation har fungeret godt. Den kan selvfølgelig have sine svagheder – det er erkendt – men det har været et klart fremskridt både for medarbejdernes information om, hvad der foregår i virksomheden, og for virksomhedernes mulighed for at sikre sig medarbejdernes råd i rette tid forud for beslutningerne. Det er godt at udvide grænsen for antallet af virksomheder, der er omfattet af ordningen, og vi medvirker med stor glæde til, at grænsen nedsættes fra 50 til 35 medarbejdere.

Det andet forslag, vi fra starten ytrede vores sympati for, var forslaget om, at medarbejderne kunne modtage medarbejderaktier for et beløb på 6.000 kr. på et år, under forudsætning af at der var tale om en binding i 7 år. Jeg har set, at nogle har sagt, dette var en bonusordning. Jeg kan forstå mange betegnelser, men ikke en »bonusordning«. Bonusordning plejer jo i almindelig sprogbrug at være en kontant erkendtlighed her og nu for veludført arbejde ved årets slutning, i forbindelse med en akkord el.lign. Bonus har jeg aldrig før hørt om udløses med syv års ventetid og til en usikker værdi. Bonusordning mener jeg under ingen omstændigheder man kan betegne dette her som.

Der er teknisk tale om, at man hæver en grænse på 200 kr., som har stået fast siden slutningen af 1950'erne, til de 6.000 kr. En almindelig pristalsregulering ville næppe have givet et så stort beløb, men i princippet er der altså tale om, at man hæver en gammel grænse, som i øvrigt tidligere er foreslået gennemført i overensstemmelse med Det Radikale Venstre.

Det, der er karakteristisk for værdien af dette her for den enkelte medarbejder, er, at det afhænger helt og aldeles af udviklingen i virksomheden i de syv år. Går det godt i virksomheden, stiger selskabets værdi, stiger kursen, og så er pengene mere værd efter syv års forløb, når der tidligst kan realiseres. Men der kan også sagtens ske det, at virksomheden mister i værdi eller går konkurs. I så fald er medarbejderaktierne jo intet værd eller i hvert fald mindre værd end på udstedelsestidspunktet. Værdien af aktierne afhænger således aldeles af, hvorledes det går virksomheden i den mellemliggende periode.

Derfor er det selvfølgelig også umuligt på grundlag af dette forslag at begynde at regne sig frem til nogen form for kompensation over for andre grupper. Dels ved vi ikke, hvor store grupper der bliver omfattet af dette her, dels kender vi ikke noget til den faktiske værdi af denne ordning for medarbejderne, fordi det aldeles afhænger af udviklingen i virksomhedernes økonomi, deres indre værdi, eller hvad man skal kalde det.

Det er blevet indvendt over for forslaget, at det skulle være en skattefidus. Ja, jeg vil medgive, der er tale om en tilskyndelse for medarbejderne til denne ordning, det er klart, for det er ikke beskattet, i det øjeblik medarbejderne får overdraget 6.000 kr. i medarbejderaktier, men det er jo ikke noget, der er ukendt, som jeg skal vende tilbage til.

Men det, jeg synes man skal være opmærksom på, er, at den værditilvækst, der er på aktien – hvis der er nogen – i løbet af de syv år, ingen skattefidus er; det følger jo ganske de almindelige regler. Der er tale om, at medarbejderen her får en andel i værditilvæksten i virksomheden, som ejeren ellers ville have fået. Det er jo ikke en skattefidus, for det følger de almindelige regler om, at aktieavancer er skattefrie, når man har besiddet aktierne i mindst tre år. Man kan da diskutere, om det er en rigtig regel – den er jo indført af en tidligere regering – men den har vi nu engang, og det mener jeg ikke man kan betegne som en skattefidus. At medarbejderne får en værditilvækst i stedet for de nuværende ejere, synes jeg ikke man kan betegne som en skattefidus.

Det er alene sådan, at der er en tilskyndelse for medarbejderen til at modtage disse aktier – det er erkendt – men Socialdemokratiet og SF har jo i anden sammenhæng ikke

[Niels Helveg Petersen]

været bange for at bruge en skattemæssig tilskyndelse til aktiebesiddelse. Vi har f.eks. en regel om, at fonde ikke er underkastet realrentebeskatning for køb af aktier. Dét gør det altså ikke noget. Det, der til syvende og sidst skiller her, er, at Socialdemokratiet af ideologiske grunde ikke ønsker, at ejerskab til virksomheden skal være individuelt, hvorimod man ikke har noget imod at bruge en skattetilskyndelse eller -fidus, for nu at bruge det udtryk, hvis fonde køber aktier i en virksomhed.

Det helt paradoksale er, at f.eks. Sygeplejerskernes Pensionskasse slipper for realrenteafgift og altså får en skattemæssig tilskyndelse, hvis de køber aktier i en jernindustriel virksomhed her i landet. Men det er ingen skattefidus. Hvis derimod de mennesker, der er ansat i virksomheden, får en tilskyndelse til at besidde aktier i den pågældende virksomhed, skal det skrives ud som en skattefidus. Jeg forstår sådan set godt ræsonnementet, men det er just også dette ræsonnement, vi politisk er grundlæggende uenige om. Vi finder, at den decentrale overskudsdeling i sidste ende skal være et anliggende mellem virksomheden og de enkelte ansatte på den pågældende virksomhed.

Jeg kunne godt have tænkt mig, at flere blev omfattet af ordningen, f.eks. mennesker, der er ansat i andelsselskaber. Men vi har jo ikke noget instrument til at udstede nogen form for papirer, der ligner en aktie, som er stemmeberettiget, i et andelsselskab. Jeg vil ved denne lejlighed gerne opfordre andelsselskaberne til at arbejde med det problem. Det ville da være godt, hvis der kom modeller på bordet fra andelsselskaberne selv, hvor de kom og bad om at få mulighed for at lave noget tilsvarende for andelsselskabernes vedkommende. Det ville jeg synes havde stor interesse. Jeg synes, det er udmærket, hvis virksomhederne på den måde begynder at konkurrere om, at overskudsdeling måske ikke er så dårligt endda.

Det er egentlig en af grundene til, at vi med glæde også medvirker til 6.000 kr.s forslaget. Jeg tror, at forslagets gennemførelse kan være et bidrag til at udbrede forståelsen for overskudsdelingens værdi og betydning og dermed bane vejen for andre mere vidtgående reformer.

(Kort bemærkning).

Ole Henriksen (SF):

Hr. Niels Helveg Petersen diskuterede sådan nærmest lidt med sig selv, hvad en bonusordning egentlig var, og hr. Niels Helveg Petersen havde aldrig hørt om en bonusordning, der varede 7 år. Jamen det, man er ved at lave her, er jo en bonusordning, som varer 7 år, så der er egentlig tale om en ny opfindelse fra bl.a. Det Radikale Venstres side. Det er da rigtigt, at bonusordninger som regel virker sådan, at en bonus bliver udbetalt efter et kortere tidsrum end 7 år, f.eks. på årsbasis. Men det interessante ved disse ordninger er jo, at de for det meste har karakter af, at der ligger en kollektiv indsats og ikke en individuel indsats bagved.

Hr. Niels Helveg Petersen beskæftigede sig også meget med den værditilvækst, som automatisk ville blive tilført bonusordningen, og derfor vil jeg spørge hr. Niels Helveg Petersen: hvem er det, der bidrager med værditilvæksten? Er det en individuel foretælse at skabe værditilvækst i samfundet i almindelighed, som så udloddes til enkeltpersoner? Har det noget med bonusordning at gøre? Giver det et reelt billede af, hvem det er, der skaber en værditilvækst, når det er 6-7 pct. af lønmodtagerne, som skal dele rovet, mens hele det øvrige samfund eller i hvert fald samtlige lønmodtagere bortset fra de arbejdsløse bidrager væsentligt til at skabe denne værditilvækst? Det synes jeg man burde have mere klarhed over, når man nu taler om den mere grundlæggende, ideologiske filosofi, der ligger bag holdningerne her i Folketinget i dette spørgsmål. Det her er radikal ideologi fra Estrups tid, som fortsat er gældende, kan jeg forstå.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det var i mange henseender en lidt overraskende tale, hr. Niels Helveg Petersen holdt her i dag. Vi, der har haft lejlighed til at følge udvalgsarbejdet i denne sag, har mildt talt ikke fået det indtryk, at Det Radikale Venstre har knyttet nogen særlige forventninger til udbredelsen af denne ordning, og i offentligheden har Det Radikale Venstres normale ordfører i disse sager jo direkte sagt, at han troede, den slet ikke kom til at omfatte blot de 6-7 pct., som ministeren har antydet.

[Svend Auken]

Derfor havde det selvfølgelig været interessant, hvis hr. Estrup havde haft mulighed for at være til stede her i salen i dag, så kunne vi jo have fået en interessant radikal dialog om dette forslags betydning. Jeg har nærmest opfattet hr. Estrup på den måde, at han ikke vil udelukke, at det kunne yde et meget beskeden bidrag i nogle virksomheder til udbredelsen af tanken, men at vi, der var skeptiske over for det, ikke behøvede at være så bekymrede, fordi det såmænd ikke fik nogen særlig udbredelse.

Hr. Niels Helveg Petersen gik med vilje uden om problemerne vedrørende samfundsøkonomien. Jeg har påvist, at hvis denne ordning faktisk fører til øget opsparring i den private sektor, vil det blive mere end opvejet af negativ opsparring i den offentlige sektor. Hr. Niels Helveg Petersen bestred ikke, at der var tale om en skattereform for det fåtal af lønmodtagere, som denne ordning omfatter, men sagde, at de derudover fik værditilvæksten. Ja, her får de altså både i pose og i sæk. Det vil sige, at de offentligt ansatte hverken får andel i værditilvæksten eller i skattefordelen; tværtimod kommer de til via deres skattebillet at betale det. Det er derfor, jeg før brugte det udtryk, at man satte skel mellem lønmodtagerne med denne ordning.

Endelig vil jeg gerne sige til hr. Niels Helveg Petersen, at der er den store forskel på afgiftsfritagelsen i forbindelse med realrenteafgiften for fonde og denne ordning, at realrenteafgiftsfritagelsen i det mindste omfatter alle lønmodtagere. Jeg tænker her på ATP, Lønmodtagernes Dyrtidsfond osv. Her taler vi derimod kun om en lettelse, der omfatter i bedste fald nogle ganske få procent af lønmodtagerne, betalt af resten. Det er det, vi er modstandere af.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Først til hr. Ole Henriksen, hvis indlæg jeg egentlig synes var lidt bagvendt, for det var mig, der gjorde vrøvl over, at man havde betegnet det som bonusordning. Nu demonstrerede hr. Ole Henriksen jo udmærket, at dette her, hvis det var en bonusordning, i hvert fald var af en ganske særlig art, ikke set før. Jeg er helt enig i, at det ikke kan betegnes som en almindelig bonusordning, men det er der nogen der har gjort.

Hvem der får værditilvæksten? Ja, det er jo de ansatte på den pågældende virksomhed, men det er til gengæld alle ansatte på den pågældende virksomhed. Det ligger i forslaget, at alle ansatte er omfattet, hvis man går ind i sådanne ordninger.

Dernæst vil jeg gerne sige til hr. Svend Auken, at der såmænd ikke for den, der læser det betænkingsbidrag, som Det Radikale Venstre er skrevet op for, og som hr. Estrup har forfattet, er noget som helst overraskende i, hvad jeg har sagt her i dag; det følger det ganske nøje. Vi medvirker med glæde til gennemførelse af forslaget. Det er, som der står i vores betænkingsbidrag, måske et beskeden fremskridt, men det kan få betydning, hvis det bidrager til det brede folkelige krav om en egentlig obligatorisk OD-reform osv.

I øvrigt er jeg lidt ked af, at hr. Estrup blev betegnet som Det Radikale Venstres normale ordfører. Jeg ved ikke, hvad jeg så er – den unormale?

Men det, der bliver tilbage i diskussionen mellem hr. Svend Auken og mig, er til syvende og sidst det synspunkt, der kom frem til sidst, nemlig spørgsmålet om skattebegunstigelsestilskyndelse, hvis man ejer aktier, som ikke foreligger, når fonde erhverver aktier.

Jeg vil over for hr. Svend Auken gerne pege på, at en stor del af de mennesker, der kan få glæde af denne ordning, er mennesker, der netop ikke har pensionsordninger. Det vil typisk være LO-arbejderne, f.eks. inden for jernindustrien, som ikke har pensionsordninger, og som derfor ikke via deres pensionsfonde kan erhverve aktier. Det tror jeg hr. Svend Auken vil finde meget stærk argumentation for i nogle af de publikationer, Socialdemokratiet og LO selv står bag, hvor man argumenterer for udbredelse af pensionsordninger til de store grupper erhvervsaktive, som særlig er tilknyttet LO-området. Men det er jo netop de grupper, der i særlig grad kan få glæde af denne ordning.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg konstaterer, at hr. Niels Helveg Petersen stadig ikke har kommenteret det samfundsøkonomiske problem, at man vil løse vort opsparingsproblem herhjemme ved at mindske den offentlige opsparing med et tilsvarende beløb. Jeg synes, der er en helt an-

[Svend Auken]

svarende beløb. Jeg synes, der er en helt anden stemmeføring i Det Radikale Venstres betækningsbidrag, hvor man taler om et måske beskedent bidrag til at øge den folkelige forståelse for kravet om en obligatorisk ordning. Når man hørte hr. Niels Helveg Petersen før, fik man indtrykket af, at der nærmest var tale om et genialt bidrag til at få udbredt disse ordninger.

Jeg vil gerne sige til hr. Niels Helveg Petersen, at det er rigtigt, at de egentlige arbejdsmarkedspensionsordninger kun omfatter en tredjedel af lønmodtagerne. Nu er en tredjedel jo mere end 5 pct. selv efter min regnebog, men derudover er de største fonde, som er fritaget for realrenteafgift i forbindelse med aktieerhvervelser, jo fonde, der omfatter alle lønmodtagere. Jeg tænker på ATP og Lønmodtagernes Dyrtdsfond, som alle lønmodtagere er med i. Derfor er det altså ikke helt parallelt.

Endelig vil jeg gerne fjerne den misforståelse at tro, at det, der især skulle skille hr. Niels Helveg Petersen og mig, er spørgsmålet om kollektiv eller individuel ejendomsret; det har aldrig for os været det store spørgsmål. Hvis det er hensigtsmæssigt, og hvis det er det, der til sin tid kan få tingene til at glide, at der er tale om en individuel ejendomsret, er det for mig ikke den store barriere. Det, der er det helt afgørende for mig, er, om der er tale om en fælles forvaltning af midlerne i virksomhederne, eller om der ikke er tale om en fælles forvaltning, og det har Det Radikale Venstre jo hidtil været enig med os i ville være det bedste.

Endelig vil jeg sige, at jeg er ulykkelig over, at hr. Niels Helveg Petersen er blevet stødt over betegnelsen »den normale ordfører«. Udtrykket »normal ordfører« antyder ingen form for abnormitet hos hr. Niels Helveg Petersen, men kun, at det er hr. Estrup, der var ordfører ved første behandling, og som har fulgt arbejdet i Folketingets politisk-økonomiske udvalg. Der er altså ikke noget diskriminerende i det udtryk.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Virksomheden af dette forslag på den samlede opsparing i samfundet er selvfølgelig svær at gøre op. Opsparing er det, der ikke er forbrug. Her er der altså tale om, at nogle virksomheder ved at trække disse medarbejderaktier fra skal betale mindre selskabsskat. Det kan siges, at man måske dermed formindsker den offentlige opsparing eller de midler, der indbetales til offentlige kasser. Til gengæld er der ikke tale om penge, der går i forbrug, men om penge, der bindes i i hvert fald 7 år; så den forbrugsvirkning, der er af det, har altså meget lang lunte. Men jeg vil i øvrigt bestemt ikke påstå – det ville være vanvid at gøre det – at dette forslag på nogen måde løser det danske samfunds opsparingsproblemer; så langt er hr. Svend Auken og jeg i hvert fald aldeles enige.

Jo, jeg medvirker med glæde, selv om der, som der står i betækningsbidraget, måske er tale om et beskedent fremskridt, og jeg glæder mig i øvrigt over, at den politiske debat om dette forslag på trods af denne meningsudveksling er blevet meget mere afdæmpet, som forslaget er blevet kendt og udarbejdet, end den var lige i starten. Jeg tror, der også er mange steder i fagbevægelsen, hvor man synes, et forslag som dette her er ganske interessant, og hvor man nok har svært ved at forstå, at det skulle være så galt, at medarbejderne kan få aktier i deres egen virksomhed.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Som vi har kunnet høre af debatten, er hele diskussionen om økonomisk demokrati og overskudsdeling en diskussion med et meget politisk-ideologisk ladet indhold. Under ordene skjuler der sig ud fra nogle forskellige forudsætninger og nogle forskellige politiske ideologier et ønske om en øget opsparing, en større magt over investeringerne, en øget medarbejderindflydelse, en spredning af ejendomsretten – det sidste for nogle som betaling for en fortsat stram indkomspolitik.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

At VS er modstander af alle kendte ØD-OD-forslag, er velkendt, og jeg skal ikke trætte med at fremføre alle argumenterne her og nu, men kort sige, at vi ikke mener, at disse ordninger opfylder vores politiske ønske om magten over investeringerne med mulighed for at investere i noget helt anderledes. Vi mener heller ikke, at de opfylder betingelserne for større indflydelse, dvs. større arbejdspladsdemokrati.

Vi mener, at den fælleserklæring, som især Socialdemokratiet har blæst utrolig meget op,

[Elisabeth Bruun Olesen]

og som vel at mærke har to mindretalsudtalelser, der trækker totalt i forskellig retning – med et Radikalt Venstre, der på den ene side ønsker en individuel ret, og andre, der på den anden side ønsker en kollektiv ret – vanskeligt, skønt ordene på papiret kan se meget pæne ud, nogen sinde i virkelighedens verden skulle kunne blive til noget reelt. Det skal VS ikke beklage, som jeg har sagt før.

Debatten om ØD og OD har aldrig nogen sinde fået en folkelig opbakning. Men alligevel må ordene have fået en politisk parlamentarisk positiv klang i en eller anden forstand, når man nu kan se, at en borgerlig regering i den offentlige debat ønsker at lancere disse forslag som noget, der kunne anses som begyndelsen til en form for overskudsdelingsreform. Jeg har selv med min bedste vilje svært ved at se, hvad dette her overhovedet har med overskudsdeling at gøre. Dybest set handler det bare om, at nogle lønmodtagere – hvis arbejdsgiveren da ellers vil – får lejlighed til at få nogle aktier; det vil sige, de får lejlighed til, sådan som konstruktionen er, at få del i en skattefidus, som er et negativt ladet ord, hvorfor hr. Niels Helveg Petersen gør meget ud af at sige, at han meget bedre kunne lide ordet tilskyndelse. Det er et andet ord for det samme indhold, nemlig skattefidus.

Man kan ikke komme uden om, at andre lønmodtagere – dem, der ikke får aktierne, samt skatteydere som bistandsklienter, pensionister osv. – kommer til at betale for dette her via nogle forøgede skatter, fordi det provenutab, som regeringen selv siger kommer, de 600 mill. kr. om året, selvfølgelig skal ind på en eller anden måde, og det bliver vel ved en øget skattebetaling for dem, der ikke kan få de aktier. Det vil sige, at de 7 pct., som regeringen selv mener det drejer sig om, kan mærke sig på bekostning af de mange andre.

Dernæst sagde hr. Niels Helveg Petersen, at han håbede da, at andelsselskaber også kunne finde på en eller anden form. Hvad så med alle de mange enkeltmandsejede virksomheder, vi har i Danmark? I virkeligheden er det fuldkommen forfejlet at tro, man kan sprede ejendomsretten på den måde.

Den konstruktion, som ændringsforslagene er mundet ud i, mener vi er dybt umoralsk og forkastelig, og derfor kan vi selvfølgelig ikke støtte de ændringsforslag, som handler om den del med aktierne, hvorimod vi kan

støtte forslaget om at nedsætte kravet om antallet af medarbejdere fra 50 til 35, for at der kan kræves repræsentanter i bestyrelsen, selv om vi for så vidt ikke nærer nogen speciel illusion om, hvad de repræsentanter kan udrette i virkelighedens verden.

Vi skal imidlertid ikke afholde de ansatte, som mener, at de vil gå ind i bestyrelsesarbejdet, fra det – ja, vi håber endda på, at de kan få noget godt ud af det til gavn for de ansatte. Derfor mener vi selvfølgelig også, at ansatte i mindre virksomheder skal have muligheden for det. Derfor kan vi støtte den del.

Dohrmann (FP):

Det tjener absolut ikke den såkaldt borgerlige regering til ære, at den nu gennemfører det, som Socialdemokratiet har kæmpet for i mange år.

Det startede med en diskussion om noget, man kaldte ØD. Der har været foretaget flere undersøgelser, også blandt LO-medlemmerne, som alle klart har vist, at det absolut ikke var noget, lønmodtagerne var interesserede i.

I dag er det således, at enhver virksomhed samt dens medarbejdere frivilligt kan indgå overenskomster om, at lønmodtagerne kan købe aktier; de kan faktisk alt, hvad de har lyst til.

Nu vil regeringspartierne så under påberåbelse af en frivillig ordning gennemføre det foreliggende, men der er jo intet, der er lettere for en eventuel anden regering end at ændre nogle småting i disse forslag, og så har vi lige præcis det, som Socialdemokratiet har kæmpet for i mange år, men som de aldrig hverken her i Folketinget eller blandt deres egne medlemmer har kunnet finde et flertal for.

Vi stemmer selvfølgelig imod forslagene, og det gør vi, ikke fordi vi mener, frivillige ordninger er en dårlig idé, men fordi man gennemfører nogle ordninger, som andre skal betale for, uden samtidig at fremsætte forslag om, at de manglende skatteindtægter skal spares på andre områder. Nej, man deler ud, og man fortsætter den linje, vi har set først og fremmest i de sidste to år, nemlig den socialdemokratiske politik.

Skulle der som sagt inden for de nærmeste år komme en regeringsændring, således at der lige pludselig sidder en anden arbejds-

[Dohrmann]

nister ved roret, så er det så let som ingenting at gå ind og ændre det her, fuldstændig som Socialdemokratiet ønsker det. Derfor er det her faktisk et af de sidste elementer af Socialdemokratiets politik, som regeringen nu får gennemført, og det skal hverken arbejdsministeren eller nogen i de borgerlige partier være stolte over. Tværtimod, man burde skamme sig.

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Hr. Svend Auken indledte med at sige, at det, der nu bliver vedtaget, står ikke mål med de oprindeligt deklarerede hensigter fra regeringens side, og det kan jeg ganske bekræfte.

Vi fremlagde den 21. januar 1987 en pakke med et antal forslag, og vi bebudede i samme ombæring, at der ville komme supplerende forslag på et senere tidspunkt specielt vedrørende de offentligt ansatte og vedrørende privatansatte i ikke-overskudsdelende virksomheder. Så det er korrekt, at det ikke er regeringens samlede politik, der bliver gennemført. Det er en del af den pakke, der blev lagt frem, der nu bliver gennemført og for en dels vedkommende i en modereret form.

Men vi har syntes, at det var et vigtigt skridt, at man nu i aktie- og anpartsselskaber kan bruge en grænse på 6.000 kr. i stedet for 200 kr., at der nu bliver åbnet op for, at man i koncerner kan udstede medarbejderaktier i datterselskaber og fastholde sambeskatningsretten, at der bliver åbnet op for repræsentation i bestyrelsen i selskaber ned til 35 ansatte, således at vi er på linje med det, som DA og LO har aftalt i forbindelse med samarbejdsudvalg, og at der bliver åbnet op for, at der også i sparekasser kan laves overskuds-baserede lønsystemer.

Vi synes, at det, der her bliver vedtaget, er et skridt i den rigtige retning. Vi er kommet i gang med en egentlig proces i retning af øget overskudsdeling og øget medindflydelse til medarbejderne i virksomhederne, og det synes vi er positivt. Vi synes, det er forstemmende, at man nu i ca. 20 år har diskuteret temaet, uden at der er sket noget lovgivningsmæssigt. Nu sker der noget lovgivningsmæssigt, nu kommer vi i gang, nu bliver der flere muligheder for, at virksomhederne kan gennemføre ordninger. Nu håber vi så på, at

virksomhederne giver sig til at anvende nogle af disse muligheder.

Hr. Svend Auken har jo også, når han skal kritisere det, der nu bliver vedtaget, vanskeligt ved at finde sine egne ben, for på den ene side bliver det så vældig dyrt, og på den anden side er der ikke ret mange, der får glæde af det. Ja, det bliver altså kun dyrt, hvis der er mange, der får glæde af det, for det er antallet, der er afgørende for, hvor stort det skattemæssige provenutab bliver.

Man kan så i øvrigt diskutere, om det er relevant at opgøre det på sådan en statisk måde, men det, der åbnes op for ved at ændre 200 kr.s grænsen til en 6.000 kr.s grænse, er jo noget, som man kan anvende i virksomheder, som tilsammen har ca. 900.000 ansatte. Vi har ikke turdet skønne, at de alle sammen ville anvende det, men det er altså 900.000 lønmodtagere, der får den mulighed.

Vi tror, at mange medarbejdere i virksomhederne vil følge, jeg ved ikke, om man kan kalde det et råd, det, som hr. Svend Auken refererede LO-formanden for at have sagt, men så i hvert fald en nøgtern analyse, nemlig da LO-formanden sagde, at de da ikke ville have noget imod, at medlemmerne tog imod tilbudet. Det håber jeg så medlemmerne vil gøre. Jeg tror også, at de vil gøre det, og jeg håber, at der er mange virksomheder, der giver medlemmerne og dermed deres medarbejdere mulighed for det, for så kan vi faktisk bevæge os frem i den situation, hvor der for første gang, mens vi har haft den politiske debat om OD, kan komme et politisk pres fra befolkningen i retning af, at vi skal have OD udbredt.

I den sammenhæng noterede jeg mig med interesse, at hr. Niels Helveg Petersen sagde, at også Det Radikale Venstre gerne ville have flere med, og direkte opfordrede andels-selskaberne til at udarbejde forslag til modeller. Jeg forstod det som en radikal vilje til i givet fald også at være med til at finde ordninger, som er mere skræddersyede til andelsselskaberne, og jeg kan på regeringens vegne sige, at vi har den samme vilje.

Det vil altså sige, der ligger en mulighed for, at der også kan gennemføres lovgivning, der betyder, at det bliver mere attraktivt for andelsselskaber at gå ind i denne type ordninger, altså at vi kan fortsætte den proces, der hermed er sat i gang.

[Arbejdsministeren]

Så skal jeg for god ordens skyld afslutningsvis gøre opmærksom på, at også i personligt ejede selskaber har man en mulighed, ja, man har flere; man kan lave kontant overskudsdeling, eller man kan udnytte den eksisterende obligationsordning, som blev indført på radikalt initiativ i 1958. Det er en ordning, som faktisk i sig selv er ganske attraktiv og ganske interessant. Det er ikke en ordning, der har været meget anvendt indtil nu, men nu, hvor der begynder at ske noget i aktieselskaber og anpartsselskaber, kan der opstå en helt naturlig interesse for i f.eks. de personligt ejede selskaber at anvende obligationsordningen.

Derfor vil jeg i høj grad anbefale, at man også anvender denne mulighed. Så bliver det altså lige pludselig noget, som alle lønmodtagere på det private arbejdsmarked får mulighed for, og så er det klart, at vi også må forpligte os til at give de offentligt ansatte en tilsvarende mulighed. Og det har regeringen lovet at vi vil tage initiativ til.

Svend Auken (S):

Arbejdsministeren var vældig stolt af sig selv, og den glæde skal være ham vel undt, men den hviler efter min opfattelse på et overordentlig beskedent grundlag, idet arbejdsministeren nemlig som den væsentligste årsag til sin stolthed hævdede, at nu skete der endelig noget med hensyn til demokratiseringen af ejendomsretten i Danmark. Det er jo helt forkert.

Vi har jo i årevis haft medarbejderaktier i virksomhederne. Vi ved præcis, hvordan det virker. Det har hidtil givet 1-2 pct. af indflydelsen i virksomhederne. Vi ved også, at medarbejderne sælger de aktier, lige så stærkt de kan komme af sted med det. Det er jo også derfor, man her har lavet en 7-års ordning; man ved godt, at de aktier bliver solgt i samme sekund, det bliver muligt at sælge dem. Det vil sige, at man ikke opnår det, debatten de sidste 20 år har drejet sig om, nemlig en virkelig ændring af ejendomsretten og indflydelsen i danske virksomheder.

Nej, det eneste nye, der er ved det, vi nu gennemfører, er, at staten binder x antal 100 mill. kr. i disse ordninger. Hvis man mener, det er den højest prioriterede offentlige opgave på nuværende tidspunkt at præmiere den slags ordninger og opfordre til skattetænk-

ning osv., så kan man godt tale om nybrud og perspektiv, og hvad ved jeg. Men hvis man mener, at der er langt mere vigtige opgaver at tage fat på i det danske samfund end at bruge mange, mange hundrede millioner kroner på noget komplet overflødigt, som det her forslag er udtryk for, så skal man selvfølgelig som os stemme imod.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af selskabsskatteoven, ligningsloven og lov om særlig indkomstskat m.v. (Medarbejderaktier m.v.). (Lovforslag nr. L 179).

Ændringsforslag nr. 1 om *deling af lovforslaget* i to lovforslag:

A. Forslag til lov om ændring af selskabsskatteoven, ligningsloven og lov om særlig indkomstskat m.v. (Medarbejderaktier m.v.), omfattende

§ 1, § 2 med undtagelse af det under nr. 1 foreslåede stk. 2 i ligningslovens § 7A samt §§ 3 og 4.

B. Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Aktietilsagnsordninger), omfattende

§ 2 med undtagelse af de i nr. 1 foreslåede stk. 3-5 i § 7A i ligningsloven, nr. 2 og nr. 3, vedtoges uden afstemning.

Der foretoges derefter afstemning vedrørende *det under A nævnte lovforslag*.

Ændringsforslag nr. 2 og 3, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 4 og 5, underændringsforslag nr. 7, ændringsforslag nr. 6, således ændret, ændringsforslag nr. 8, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 9 og 10, § 3, således ændret, og § 4 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets [lovforslag A's] overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod det-

[Første næstformand]

te forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der foretoges derefter afstemning vedrørende *det under B nævnte lovforslag*.

Ændringsforslag nr. 11 til teksten og teksten, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets [lovforslag B's] overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er i betænkningen af et mindretal (Det Konservative Folkeparti, Venstre, Centrum-Demokraterne og Kristeligt Folkeparti) stillet forslag om, at dette lovforslag henvises til behandling i skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om aktieselskaber, lov om anpartsselskaber, lov om forsikringsvirksomhed og lov om banker og sparekasser m.v. (Ændring af grænsen for medarbejderrepræsentation). (Lovforslag nr. L 180).

§§ 1-8

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om banker og sparekasser m.v. (Lovforslag nr. L 181).

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Anden behandling af lovforslag nr. L 229:

Forslag til lov om ændring af lov om værnepligtens opfyldelse ved civilt arbejde. (Værnepligtiges adgang til at nægte militærtjeneste).

Af Thoft (SF) og Albrechtsen (VS).

(Fremsat 28/4 87. Første behandling 13/5 87. Betænkning 27/5 87).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

18) Anden behandling af lovforslag nr. L 243:

Forslag til lov om ændring af personskatteloven. (Reguleringstallet).